

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-4.04

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

Навчально-науковий інститут денної освіти
Форма навчання денна
Кафедра бухгалтерського обліку і аудиту

Допускається до захисту

Завідувач кафедри _____ к.е.н., доц. А.І. Мілька
«10» грудня 2021 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: «Особливості обліку, оподаткування і звітності суб'єктів малого підприємництва, напрями їх удосконалення»

(за матеріалами ТОВ «ВІЗАР ПЛ», с. Воля-Ковельська)

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

освітня програма «Облік і аудит»

ступеня «магістр»

**Виконавець
роботи**

Горбенко Катерина Олександрівна

_____ 07.12.2021 р.

**Науковий
керівник**

к.е.н., доцент Прохар Наталія Вікторівна

_____ 07.12. 2021 р.

Полтава 2021

ВСТУП

Одним з найважливіших чинників, який сприяє відродженню й виходу економіки з кризового становища в будь-якій країні, є поява нових форм господарювання, зокрема малих підприємств. Підприємства малого бізнесу зайняли значне місце у соціально-економічному розвитку держави. Високі темпи розвитку економіки в країні та ефективність її функціонування обумовлюються рівнем підприємницької активності. Вклад малих підприємств у розвинених країнах світу становить майже половину ВВП, тоді як в Україні – близько 20 % ВВП.

У зв'язку з цим питання організації бухгалтерського обліку, оподаткування та складання звітності є актуальними для підприємств будь-якої форми власності та розмірів. Проте важливість дослідження проблемних моментів організації обліку малих підприємств обумовлена специфічними особливостями у застосуванні ними методів та прийомів бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік повинен організовуватись відповідно до вимог чинного законодавства та особливостей господарської діяльності конкретного підприємства, відповідно до вимог власника підприємства. Цим зумовлюється потреба в перегляді теоретичних та практичних положень бухгалтерського обліку, методики формування та обробки облікової інформації на підприємствах малого бізнесу, а також здійснення контролю.

Вагомий внесок у розробку теоретичних та прикладних проблем обліку, оподаткування і звітності суб'єктів малого підприємництва зробили: Авксентьєв Ю.А., Буряк Л.Д., Варналій З.С., Воробйова Л.О., Гранатуров В.М., Гриньова В.М., Жидєєва Л.І., Кошелева Є.Г., Кулик В.А., Ляшенко В.І., Маліновська О. Я., Міщенко В. А., Муравйов А.І., Олефіренко О.М., Прохар Н.В. Радкевич Н.В., Соколова Л. В., Ульяницька О.В., Шпак В.І. та ін. Проблематику складання фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва та аналізу її показників розглядали Гоголь Т.А., Коробко О. М., Шеверя Я.В.

Метою дипломної роботи є обґрунтування теоретичних положень і

розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення обліку, оподаткування і звітності суб'єктів малого підприємництва.

Досягнення поставленої мети потребує вирішення наступних завдань:

- вивчення сутності та значення малого підприємництва в економіці України;
- розгляд нормативно-правових аспектів регулювання діяльності малих підприємств;
- характеристика фінансово-господарської діяльності ТОВ «ВІЗАР ПЛ» та постановки облікової роботи;
- дослідження особливостей фінансового обліку малих підприємств;
- розгляд порядку складання фінансової звітності малих підприємств;
- розкриття особливостей автоматизації обліку та звітності на малих підприємствах;
- вивчення систем оподаткування діяльності малих підприємств;
- розгляд методики і техніки контролю діяльності малих підприємств;
- дослідження особливостей узагальнення результатів контролю діяльності малих підприємств.

Об'єктом дослідження є процес бухгалтерського обліку, складання звітності й контролю діяльності малих підприємств.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних питань обліку, оподаткування і звітності малих підприємств.

Суб'єктом дослідження виступає Товариство з обмеженою відповідальністю «ВІЗАР ПЛ», що здійснює свою статутну діяльність у сфері торгівлі.

Методологічною основою дослідження виступають загальнонаукові методи пізнання явищ і процесів у системі бухгалтерського обліку. Використання історичного та логічного методів пізнання дозволило дослідити сутність і значення малого підприємництва в економіці України. Методи теоретичного узагальнення, групування, аналогії та аналізу і синтезу було застосовано при дослідженні нормативно-правового регулювання діяльності

малих підприємств. Оцінка стану організації та методики бухгалтерського обліку малих підприємств здійснена на основі використання методів аналізу та синтезу, групування, анкетування, узагальнення та спостереження. Методи спостереження, групування, аналізу та синтезу, абстрагування, індукції та дедукції використані при вивченні особливостей оподаткування й складання звітності малих підприємств. Методи моделювання, абстрагування, аналізу та синтезу використано при дослідженні методичних аспектів контролю діяльності малих підприємств.

Інформаційною базою для проведення дослідження є закони Верховної Ради України, постанови Кабінету Міністрів України, накази Міністерства фінансів України, національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, фінансова та податкова звітність підприємства.

Методологічною основою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з бухгалтерського й фінансового обліку, оподаткування, звітності підприємства, контролю, матеріали періодичних видань.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та вирішенні комплексу питань, пов'язаних із удосконаленням обліку, оподаткування і звітності суб'єктів малого підприємництва.

Найбільш вагомими результатами, що характеризують наукову новизну, є такі: побудова структурно-логічної схеми підприємництва в Україні та вдосконалення трактування сутності суб'єкта малого підприємництва; узагальнення особливостей бухгалтерського обліку та фінансової звітності малих підприємств; обґрунтування необхідності відкриття на досліджуваному підприємстві рахунку 93 «Витрати на збут»; внесення пропозицій до спрощення формату фінансової звітності малого підприємства; побудова моделі здійснення камеральної перевірки податкової звітності підприємства; побудова структурно-логічної схеми документальної перевірки діяльності малих підприємств.

Практична цінність проведеного дослідження полягає у застосуванні в практичній діяльності ТОВ «ВІЗАР ПЛ» рекомендацій щодо вдосконалення обліку та звітності малого підприємства.

За результатами проведеного дослідження було опубліковано статтю «Особливості формування облікової системи малих підприємств» у збірнику наукових статей магістрів 2020 р. Також опубліковано тези «Інформаційне забезпечення бюджетної звітності: проблеми та напрями вдосконалення» у збірнику тез доповідей XLIV Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2020 рік «Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті» (м. Полтава, 30–31 березня 2021 р.).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Сутність і значення малого підприємництва в економіці України

Трансформація соціально-економічних відносин в Україні, пов'язана з розвитком ринкової економіки, призвела до появи нових суб'єктів господарювання, у тому числі й такої важливої складової ринкової економіки як мале підприємництво. Не дивлячись на складні економічні умови та нестабільність політико-правового середовища, українське суспільство усвідомило необхідність розвитку малого бізнесу. Без створення економічних, соціальних, політичних, правових та інших засад для вільного підприємництва в посткризових умовах Україна не зможе приєднатися до світового економічного простору як рівноправний суб'єкт світових економічних зв'язків. Це зумовлює необхідність вивчення фундаментальних теоретичних, методичних і методологічних аспектів формування інституту цивілізованого підприємництва з урахуванням якісних та кількісних параметрів його розвитку.

До загальних організаційно-економічних причин інтенсивного формування й розвитку малого підприємництва в Україні можна віднести наступні чинники.

1. Суттєві організаційно-технологічні зміни, що призвели до нового співвідношення між великомасштабним і малим виробництвом, зокрема диверсифікація й модернізація великого виробництва, реструктуризація, приватизація, зміни у структурі зайнятості, сприяли зростанню малого підприємництва.

2. Динамізм ринкового середовища, розвиток глобальних ринків, інформаційних систем призводить до нової схеми розподілу праці. Переваги малих організаційних форм дозволяють швидше використовувати вільні місця на ринку, до яких не виявляють інтерес великі корпорації.

3. Підсилення конкуренції між суб'єктами господарювання, що дозволило малому підприємництву повною мірою визначити свої переваги [4, с. 15].

Світова економічна теорія засвідчує, що мале підприємництво відіграє специфічну і, водночас, фундаментальну роль у стабілізації ринкової економіки, особливо в її становленні. Мале підприємництво здійснює вагомий вплив на створення нових робочих місць, реалізацію інновацій, просування нових товарів та послуг на ринки України й зарубіжжя тощо. Значення малого підприємництва в сучасній економіці неможливо переоцінити. Воно проявляється в тому, що завдяки малому підприємництву відбувається:

- поглинання надлишкової робочої сили та створення нових робочих місць, що сприяє ефективному вирішенню проблем зайнятості і безробіття, насамперед у кризові періоди;
- насичення споживчого ринку якісними товарами і послугами, задоволення індивідуального попиту та стимулювання сукупного попиту в цілому;
- розширення бази оподаткування для державного та місцевого бюджетів;
- швидке реагування на зміни ринкової кон'юнктури, зростання гнучкості та динамізму;
- підвищення рівня добробуту населення та скорочення бідності;
- формування підприємницького прошарку як основи середнього класу;
- пом'якшення соціальної напруги у суспільстві, демократизація ринкових відносин, забезпечення соціально-економічної та політичної стабільності;
- надання сучасній економіці конкурентного характеру й послаблення монопольних тенденцій тощо.

Саме тому підтримка розвитку малого підприємництва є стратегічним завданням національних урядів задля відновлення макроекономічної, а також політичної та соціальної стабільності країни. Саме з малим підприємництвом

пов'язані надії на швидкі позитивні структурні зміни в економіці, вихід з економічної кризи та створення умов для економічного зростання. Для України підтримка розвитку малого підприємництва набуває ще більшого значення, ніж для країн із розвинутою економічною системою. Це пов'язано із його особливою роллю у наданні реформаційним процесам соціальної спрямованості, із порівняно швидким процесом утворення нового покоління підприємців по всій території України, передусім у малих містах і сільських населених пунктах.

Таким чином, від державної підтримки та розвитку суб'єктів малого підприємництва залежить створення конкурентоспроможного внутрішнього ринку товарів і послуг в Україні. Характерними ознаками малого підприємництва є: антимонопольність, гнучкість, інноваційність, сприяння зайнятості населення тощо.

Мале підприємство, на нашу думку, є самостійною, ініціативною, систематичною, на власний ризик господарською діяльністю, що здійснюється фізичними особами - підприємцями та юридичними особами, у яких середня кількість працівників за календарний рік не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує 10 мільйонів євро.

1.2. Нормативно-правове регулювання діяльності малих підприємств

Будь-який вітчизняний суб'єкт господарювання створюється і здійснює подальшу господарсько-фінансову діяльність відповідно до українського законодавства.

Усі нормативно-правові акти, які регулюють діяльність суб'єктів підприємницької діяльності, доцільно поділити на дві групи (рис. 1.3).

Нормативно-правові акти, які діяльність суб'єктів підприємницької діяльності

Рис. 1.3. Нормативно-правові акти, які регулюють діяльність суб'єктів підприємницької діяльності [авторська розробка]

Найважливішим нормативно-правовим актом, який регулює діяльність суб'єктів малого підприємництва, є Конституція України від 28.06.1996 р. [26], відповідно до якої, держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки. Усі суб'єкти права власності рівні перед законом.

Згідно зі ст. 41 Конституції України, кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності.

Ст. 42 Конституції України проголошує, що кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законодавством [26].

Головним нормативно-правовим актом, що регулює діяльність суб'єктів господарювання в Україні, є Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [15], який визначає основні засади господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання.

Учасниками відносин у сфері господарювання є суб'єкти господарювання, споживачі, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, наділені господарською компетенцією, а також громадяни, громадські та інші організації, які виступають засновниками суб'єктів господарювання чи здійснюють щодо них організаційно-господарські повноваження на основі відносин власності.

Під господарською діяльністю у Господарському кодексі України розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного

виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність. Господарська діяльність здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів та з метою одержання прибутку та є підприємництвом, а суб'єкти підприємництва - підприємцями. Господарська діяльність може здійснюватися і без мети одержання прибутку [15].

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV від регулює особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), що ґрунтуються на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників [71]. Цей нормативний акт не містить вимог щодо звітності малих підприємств, але регулює договірні відносини, на підставі яких суб'єкти підприємницької діяльності здійснюють господарські операції та відображають їх в обліку.

Відповідно до Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 р. № 222-VIII [55], є окремі види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню. До таких видів діяльності відносяться:

- банківська діяльність, діяльність з надання фінансових послуг та діяльність з надання банкам послуг з інкасації;
- діяльність у галузі телебачення і радіомовлення;
- діяльність у сфері електроенергетики;
- освітня діяльність;
- виробництво і торгівля спиртом етиловим, коньячним і плодовим та зерновим дистилятом, біоетанолом, алкогольними напоями та тютюновими виробами і пальним, зберігання пального;
- надання послуг у галузі криптографічного захисту інформації;
- будівництво об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками;
- виробництво лікарських засобів, оптова та роздрібна торгівля лікарськими засобами, імпорт лікарських засобів;

- виробництво та ремонт вогнепальної зброї невійськового призначення і боєприпасів до неї, холодної зброї, пневматичної зброї; виробництво спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продаж;

- виробництво вибухових матеріалів промислового призначення;
- надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення;
- виробництво особливо небезпечних хімічних речовин;
- медична практика;
- діяльність банків пуповинної крові, інших тканин і клітин людини;
- ветеринарна практика;
- випуск та проведення лотерей;
- діяльність на ринку азартних ігор;
- туropераторська діяльність;
- посередництво у працевлаштуванні за кордоном;
- промисловий вилов водних біоресурсів за межами юрисдикції

України;

- культивування рослин, включених до Переліку наркотичних засобів та психотропних речовин;

- діяльність, пов'язана з розробленням, виготовленням, постачанням технічних засобів розвідки;

- перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів річковим, морським, автомобільним, залізничним та повітряним транспортом, міжнародні перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом;

- транспортування нафти, нафтопродуктів магістральним трубопроводом;

- діяльність на ринку природного газу;
- централізоване водопостачання та централізоване водовідведення;

- виробництво теплової енергії, транспортування теплової енергії магістральними і місцевими (розподільчими) тепловими мережами та постачання теплової енергії;
- охоронна діяльність;
- перероблення побутових відходів;
- захоронення побутових відходів;
- виробництво ветеринарних лікарських засобів, оптова та роздрібна реалізація ветеринарних лікарських засобів, імпорт ветеринарних лікарських засобів;
- заготівля та тестування донорської крові та компонентів крові незалежно від їх кінцевого призначення, переробка, зберігання, розподіл та реалізація донорської крові та компонентів крові, призначених для трансфузії [55].

Таким чином, нормативно-правове регулювання діяльності малих підприємств визначається законодавчими актами різних рівнів, але має бути послідовним, систематичним та максимально простим з метою забезпечення розвитку малого підприємництва в Україні. Зокрема, доцільним є: спрощення процедур, що регулюють функціонування суб'єктів підприємницької діяльності (скорочення кількості необхідних дозволів і ліцензій, збільшення термінів їх дії); узгодження політики оподаткування з потребами суб'єктів підприємницької діяльності; полегшення доступу до банківського фінансування; вдосконалення державного управління і зменшення масштабів корупції в підприємницькій діяльності; посилення співпраці між державним і приватним секторами при формуванні і реалізації державної політики в сфері розвитку суб'єктів підприємницької діяльності.

1.3. Характеристика фінансово-господарської діяльності ТОВ «ВІЗАР ПЛ» та постановки облікової роботи

Товариство з обмеженою відповідальністю «ВІЗАР ПЛ» створено відповідно до вимог чинного законодавства та засноване на приватній власності чотирьох засновників, три з яких є резидентами, громадянами України, а один – нерезидентом, громадянином Королівства Нідерландів.

Підприємство з дня державної реєстрації є юридичною особою, діє на основі самофінансування і госпрозрахунку, має власне майно, самостійний баланс, виконує покладені на нього обов'язки і користується правами, пов'язаними з господарською діяльністю, може від свого імені здобувати майнові й особисті права, нести обов'язки.

ТОВ «ВІЗАР ПЛ» є мікропідприємством, оскільки середня кількість працівників підприємства становить 2 особи – директор і бухгалтер, балансова вартість активів не перевищує до 350 тисяч євро, чистий дохід від реалізації продукції (товарів, послуг) менше, ніж 700 тисяч євро.

Метою господарської діяльності підприємства є досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Діяльність товариства здійснюється відповідно до статуту (додаток А). Підприємство здійснює свою діяльність у сфері торгівлі, для цього здійснює операції, що зазначені в статуті:

- надання різного виду послуг населенню, підприємствам, організаціям, установам тощо;
- неспеціалізована оптова торгівля;
- роздрібна торгівля товарами в спеціалізованих магазинах;
- оптова та роздрібна торгівля товарами, бувшими у вжитку;
- оптова та роздрібна торгівля непродовольчими та продовольчими товарами;
- надання в оренду обладнання.

Функції управління підприємством виконує директор, який одночасно є засновником товариства. Він здійснює керівництво поточною діяльністю на основі єдиноначальності в рамках компетенції і прав, наданих йому статутом і рішенням засновників.

Важливу роль в діяльності підприємства відіграє організаційна структура. Організаційна структура управління - це впорядкована сукупність взаємопов'язаних елементів, що знаходяться між собою у стійких взаємостосунках, які забезпечують їх функціонування і розвиток як єдиного цілого. На підприємстві лінійна організаційна структура управління.

Директор ТОВ «ВІЗАР ПЛ»:

- розробляє перспективні та поточні плани роботи підприємства і забезпечує їх реалізацію;
- організує ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності;
- розпоряджається майном підприємства;
- видає довіреності на представлення інтересів підприємства;
- укладає майнові угоди та інші договори (контракти), у тому числі трудові;
- видає накази та дає вказівки, обов'язкові для усіх працівників підприємства;
- визначає організаційну структуру підприємства та затверджує штати;
- видає накази про прийняття на роботу, переміщення та звільнення працівників;
- застосовує заохочення працівників та дисциплінарні стягнення;
- вирішує інші питання в межах своєї компетенції.

Директору підпорядковується бухгалтер, до повноважень якого відноситься ведення бухгалтерського обліку, обчислення податків, складання фінансової, статистичної та податкової звітності.

Таким чином, проведені розрахунки підтверджують незначне покращення фінансового стану ТОВ «ВІЗАР ПЛ» за 2018-2020 р.р., однак

неліквідність балансу й неплатоспроможність підприємства. Товариство є рентабельним, але немає вільних грошових коштів, всі вони вкладені в господарський оборот. Для покращення фінансового стану ТОВ «ВІЗАР ПЛ» доцільно:

- здійснювати контроль структури операційних витрат;
- переглянути співвідношення необоротних та оборотних активів підприємства й знаходити додаткові ринки збуту товарів і надання послуг;
- оцінювати динаміку й співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості;
- контролювати грошові потоки підприємства та розробити платіжний календар.

Висновки за розділом 1

Дослідження теоретичних основ діяльності малих підприємств дає підстави для наступних висновків.

1. До загальних організаційно-економічних причин інтенсивного формування й розвитку малого підприємництва в Україні відносяться: суттєві організаційно-технологічні зміни; динамізм ринкового середовища, розвиток глобальних ринків; підсилення конкуренції між суб'єктами господарювання.

2. У світовій практиці немає єдиних кількісних критеріїв визначення суб'єктів малого підприємництва, до них можуть належати: чисельність персоналу; розмір статутного капіталу; фінансові показники діяльності; вид діяльності. В Україні суб'єкти малого підприємництва складають 94,3-95,5% кількості суб'єктів господарювання, частка мікропідприємств коливається в межах 78,5-82,4%. Малі підприємства забезпечують п'яту частину обсягу реалізації товарів (робіт, послуг) певного регіону, а саме у 2010-2014 р.р. – до 16,9% обсягу реалізації, у 2015-2020 р.р. - 18,2-20,5%.

3. Підприємництво - це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку. Суб'єктами господарювання є юридичні особи й фізичні особи, які зареєстровані як підприємці. Суб'єкти господарювання залежно від кількості працюючих та суми доходів від діяльності поділяються на суб'єктів малого підприємництва, середнього або великого підприємництва. Термін «суб'єкти малого підприємництва» є ширшим та включає як малі підприємства, в т.ч. й мікропідприємства та фізичних осіб – підприємців. Терміни «малий бізнес» і «мале підприємництво» взагалі відсутні в нормативно-правових актах, тому їх використовувати недоцільно.

4. Характерними ознаками малого підприємництва є: антимонопольність, гнучкість, інноваційність, сприяння зайнятості населення.

5. Мале підприємництво, на нашу думку, є самостійною, ініціативною, систематичною, на власний ризик господарською діяльністю, що здійснюється фізичними особами - підприємцями та юридичними особами, у яких середня кількість працівників за календарний рік не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує 10 мільйонів євро.

6. Нормативно-правове регулювання діяльності малих підприємств визначається законодавчими актами різних рівнів, але має бути послідовним, систематичним та максимально простим з метою забезпечення розвитку малого підприємництва в Україні.

7. ТОВ «ВІЗАР ПЛ» є мікропідприємством, оскільки середня кількість працівників підприємства становить 2 особи – директор і бухгалтер, балансова вартість активів не перевищує до 350 тисяч євро, чистий дохід від реалізації продукції (товарів, послуг) менше, ніж 700 тисяч євро. Підприємство здійснює свою діяльність у сфері торгівлі.

8. Функції управління підприємством виконує директор, який одночасно є засновником товариства. Директору підпорядковується бухгалтер, до повноважень якого відноситься ведення бухгалтерського обліку, обчислення

податків, складання фінансової, статистичної та податкової звітності. Посадова інструкція бухгалтера містить такі розділи: загальні положення; завдання та обов'язки; права; відповідальність; бухгалтер повинен знати; кваліфікаційні вимоги.

9. На підприємстві використовується автоматизована форма ведення обліку за допомогою бухгалтерської програми «1С: Підприємство. Управління торговельним підприємством для України. Редакція 1.2».

10. Для здійснення господарської діяльності ТОВ «ВІЗАР ПЛ», в основному, залучає позикові, а не власні кошти (у 2018 р. – 83,4 %, у 2019 р. – 59,8 %, у 2020 р. – 65,9 %), що характеризує високу залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Капітал ТОВ «ВІЗАР ПЛ» в 2020 р. в порівнянні з 2018 р. збільшився на 853,7 тис. грн. або у 4,3 рази. Динаміку зростання мають економічні показники діяльності підприємства, а саме дохід від продажу товарів і послуг та витрати. Накопичувати нерозподілений прибуток товариство змогло за рахунок наявності у 2019 р. чистого прибутку у сумі 94,2 тис. грн., у 2020 р. – у сумі 134,6 тис. грн., що більше аналогічного показника збитків у 2018 р. у 14,6 разів.

Проведені розрахунки підтверджують незначне покращення фінансового стану ТОВ «ВІЗАР ПЛ» за 2018-2020 р.р., однак неліквідність балансу й неплатоспроможність підприємства. Товариство є рентабельним, але немає вільних грошових коштів, всі вони вкладені в господарський оборот. Для покращення фінансового стану ТОВ «ВІЗАР ПЛ» доцільно: здійснювати контроль структури операційних витрат; переглянути співвідношення необоротних та оборотних активів підприємства й знаходити додаткові ринки збуту товарів і надання послуг; оцінювати динаміку й співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості; контролювати грошові потоки підприємства та розробити платіжний календар.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА СКЛАДАННЯ ЗВІТНОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ І НАПРЯМИ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ

2.1. Особливості фінансового обліку малих підприємств

Дослідження положень чинних нормативно-правових актів та економічної літератури свідчить про наступні особливості бухгалтерського обліку, що визначають порядок формування облікової системи малих підприємств:

- вибір форми організації бухгалтерського обліку;
- використання звичайного або спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку;
- ведення обліку витрат на рахунках 8 класу «Витрати за елементами» або 9 класу «Витрати діяльності»;
- звільнення від розрахунку відстрочених податкових активів і відстрочених податкових зобов'язань;
- застосування звичайних або спрощених форм бухгалтерського обліку через незначну кількість здійснюваних підприємствами операцій;
- складання фінансової звітності малого підприємства або мікропідприємства;
- вибір системи оподаткування для підприємства [14].

Альтернативність вибору форми організації обліку залежить від фінансових можливостей малого підприємства та масштабів його діяльності й визначається власником підприємства. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV [52], мале підприємство може обрати наступні форми організації обліку:

- введення до штату підприємства посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби;

- користування послугами спеціаліста з бухгалтерського обліку;
- ведення на договірних засадах бухгалтерського обліку централізованою бухгалтерією;
- самостійне ведення бухгалтерського обліку і складання звітності безпосередньо власником або керівником підприємства.

В ТОВ «ВІЗАР ПЛ» ведення обліку є функцією бухгалтера підприємства.

Спрощений План рахунків можуть застосовувати юридичні особи - мікропідприємства та малі підприємства, незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності у разі складання ними фінансової звітності відповідно до П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» від 25.02.2000 р. № 39 [50].

Характерними особливостями спрощеного Плану рахунків є наступні:

- кількість рахунків значно скорочена;
- рахунки призначені для обліку однотипних груп об'єктів;
- для обліку витрат використовуються рахунки 9 класу;
- назви деяких рахунків змінені;
- не використовується рахунок 28 «Товари»;
- відсутні рахунки 17 «Відстрочені податкові активи», 49 «Страхові резерви» та 54 «Відстрочені податкові зобов'язання» [14].

Скорочення кількості рахунків пов'язане з тим, що на рахунках обліковується інформація про однотипні об'єкти обліку, однак з метою забезпечення необхідної деталізації та аналітичності обліково-економічної інформації малі підприємства можуть використовувати звичайний План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 р. № 291 [40], виходячи з потреб управління підприємством. Тому Спрощений план рахунків пропонує суттєво меншу кількість рахунків без виокремлення субрахунків, а загальний план рахунків, навпаки, передбачає суттєво глибшу деталізацію облікової інформації як на рівні рахунків, так і шляхом застосування субрахунків.

В ТОВ «ВІЗАР ПЛ» ведення обліку є обов'язком бухгалтера підприємства, для ведення обліку використовується План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, а для обліку витрат – рахунки 8 класу «Витрати за елементами» і 9 класу «Витрати діяльності». Оскільки підприємство є платником єдиного податку, то не створює забезпечення наступних витрат і платежів, поточну дебіторську заборгованість включає до підсумку балансу за її фактичною сумою, відстрочені податкові активи й зобов'язання не розраховує. На підприємстві застосовується автоматизована форма обліку. З метою підвищення аналітичності облікових процедур підприємству рекомендовано відкрити рахунок 93 «Витрати на збут». Як мале підприємство, ТОВ «ВІЗАР ПЛ» є платником єдиного податку.

2.2. Особливості фінансової звітності малих підприємств

З метою узагальнення даних обліку складається фінансова звітність малого підприємства. Форми фінансової звітності малого підприємства повинні складатися тільки тими підприємствами, які визначені малими відповідно до [Закону України](#) «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XIV [52], крім тих, яким відповідно до податкового законодавства надано дозвіл на ведення спрощеного обліку доходів та витрат; форми звітності мікропідприємства – тими підприємствами, які є мікропідприємствами та ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат.

Національне П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» затверджене наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39 [50], відповідно до якого визначається зміст і форма Фінансової звітності малого підприємства, а саме Балансу (форма № 1-м) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-м) і порядок їх заповнення. Ці форми звітів складаються ТОВ «ВІЗАР ПЛ»

щоквартально, наростаючим підсумком за рік за даними оборотної відомості за рахунками (додатки Р, С, Т).

Особливістю фінансової звітності малого підприємства є:

- скорочення кількості розділів звітності (у Звіті про фінансові результати лише один розділ, тоді як у звітності звичайного підприємства – 4 розділи);
- скорочення кількості статей у звітності, що пов'язане з застосуванням малими підприємствами спрощених облікових процедур та Спрощеного плану рахунків;
- заповнення форм фінансової звітності у тисячах гривень з одним десятковим знаком, тоді як звітність звичайних підприємств складається у тисячах гривень;
- відсутність альтернативи вибору складання фінансової звітності за національними П(С)БО чи міжнародними стандартами фінансової звітності;
- можливість обліковувати необоротні активи тільки за первісною вартістю без урахування зменшення корисності та переоцінки до справедливої вартості;
- право малого підприємства не створювати забезпечення наступних витрат і платежів і визнавати витрати у періоді їх фактичного понесення;
- можливість включати поточну дебіторську заборгованість до підсумку балансу за її фактичною сумою.

При складанні фінансової звітності згортання статей активів та зобов'язань є неприпустимим.

Таким чином, бухгалтерські програмні продукти повинні демонструвати комплексний підхід до управління фінансами та бізнесом. Автоматизація обліку та звітності є необхідністю для всіх підприємств, незалежно від того, велике це підприємство чи мале. В ТОВ «ВІЗАР ПЛ» ведення обліку та складанням звітності повністю автоматизовані, тому всі документи й звіти формуються в бухгалтерській програмі, фінансова й податкова звітність подається за встановленими адресами через мережу Інтернет.

Висновки за розділом 2

Вивчення теоретичних і практичних аспектів організації обліку та складання звітності малих підприємств дають підстави для висновків.

1. Особливості бухгалтерського обліку, що визначають порядок формування облікової системи малих підприємств, наступні: вибір форми організації бухгалтерського обліку; використання звичайного або спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку; ведення обліку витрат на рахунках 8 класу «Витрати за елементами» або 9 класу «Витрати діяльності»; звільнення від розрахунку відстрочених податкових активів і зобов'язань; застосування звичайних або спрощених форм бухгалтерського обліку; складання фінансової звітності малого підприємства або мікропідприємства; вибір системи оподаткування для підприємства. В ТОВ «ВІЗАР ПЛ» ведення обліку є функцією бухгалтера підприємства.

2. Особливостями спрощеного Плану рахунків є наступні: кількість рахунків значно скорочена; рахунки призначені для обліку однотипних груп об'єктів; для обліку витрат використовуються рахунки 9 класу; назви деяких рахунків змінені; не використовуються рахунки 28 «Товари», 17 «Відстрочені податкові активи», 49 «Страхові резерви» та 54 «Відстрочені податкові зобов'язання». В ТОВ «ВІЗАР ПЛ» використовується План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, для обліку витрат – рахунки 8 класу «Витрати за елементами» і 9 класу «Витрати діяльності». Оскільки підприємство є платником єдиного податку, то не створює забезпечення наступних витрат і платежів, поточну дебіторську заборгованість включає до підсумку балансу за її фактичною сумою, не розраховує відстрочені податкові активи й зобов'язання.

3. Ведення обліку на малих підприємствах можливе з використанням існуючих форм бухгалтерського обліку: журнальної, спрощеної та простої. Проста форма бухгалтерського обліку передбачає використання Журналу

обліку господарських операцій. Спрощена форма бухгалтерського обліку передбачає узагальнення інформації про господарські операції у відомостях малого підприємства. В ТОВ «ВІЗАР ПЛ» застосовується автоматизована форма обліку.

4. Фінансовий результат – це підсумковий узагальнюючий показник діяльності підприємства, що може бути трьох видів: нульовий фінансовий результат, прибуток чи збиток. В ТОВ «ВІЗАР ПЛ» фінансові результати визначаються щомісячно. З метою підвищення аналітичності облікових процедур підприємству рекомендовано відкрити рахунок 93 «Витрати на збут».

5. Особливістю фінансової звітності малого підприємства є: скорочення кількості розділів звітності (у Звіті про фінансові результати лише один розділ); скорочення кількості статей у звітності; заповнення форм фінансової звітності у тисячах гривень з одним десятковим знаком; відсутність альтернативи вибору складання фінансової звітності за національними П(С)БО чи міжнародними стандартами фінансової звітності; можливість обліковувати необоротні активи тільки за первісною вартістю без урахування зменшення корисності та переоцінки до справедливої вартості, не створювати забезпечення наступних витрат і платежів; можливість включати поточну дебіторську заборгованість до підсумку балансу за її фактичною сумою. Актив балансу малого підприємства має три розділи, пасив балансу малого підприємства має чотири розділи. У звіті про фінансові результати малого підприємства наводиться інформація про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності підприємства за звітний період, наростаючим підсумком з початку року. Скорочення статей фінансової звітності є актуальним у зв'язку з тим, що малі підприємства можуть вести спрощений облік доходів і витрат, у т.ч. без застосування подвійного запису, а також дозволене ведення обліку й складання звітності безпосередньо власником (керівником) підприємства.

6. Вхідною інформацією в програмі «1С: Підприємство. Управління торговельним підприємством для України. Редакція 1.2» є операція, що може формуватися вручну або автоматично на базі введених документів. Документ

«Реалізація товарів та послуг» призначений для фіксації факту реалізації (відвантаження) товарів та послуг. Документ «Надходження товарів та послуг» служить для відображення різних операцій з надходження товарів та послуг і виникнення витрат. Обчисленню фінансових результатів діяльності ТОВ «ВІЗАР ПЛ» передують закриття місяця. Документ «Визначення фінансових результатів» служить для визначення фінансового результату діяльності підприємства шляхом закриття доходів і витрат, і формування залишку нерозподіленого прибутку (непокритого збитку). Програма включає набір стандартних і регламентованих звітів. В ТОВ «ВІЗАР ПЛ» фінансова звітність складається у програмі на підставі оборотно-сальдової відомості. Фінансова звітність містить всі необхідні реквізити й заповнена відповідно до вимог чинного законодавства, подається за встановленими адресами через Інтернет.

РОЗДІЛ 3

ОПОДАТКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА КОНТРОЛЬ ЗА СПЛАТОЮ ПОДАТКІВ ДО БЮДЖЕТУ

3.1. Особливості оподаткування діяльності малих підприємств

Мале підприємство має право обрати спрощену або загальну систему оподаткування. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності передбачає особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, на сплату єдиного податку, з одночасним веденням спрощеного обліку та складання простої або спрощеної звітності. Наукові дослідження підтверджують як переваги, так і недоліки зазначених систем оподаткування (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Переваги та недоліки систем оподаткування малих підприємств [25]

Система оподаткування	Переваги	Недоліки
Загальна	Відсутність обмежень у видах діяльності та обсягу доходу і кількості працівників; ширша можливість планування та оптимізації оподаткування; розмір сплаченого податку на прибуток прямо залежить від обсягу прибутку за звітний період	Складність адміністрування (суворі вимоги до ведення обліку та складання звітності); високе податкове навантаження, тощо
Спрощена	Простота нарахування єдиного податку; спрощене ведення обліку і відносна простота заповнення звітності; звільнення від сплати платником єдиного податку низки податків і обов'язкових платежів; витрати на оплату товарів чи послуг платників єдиного податку – юридичних осіб можуть бути віднесені контрагентами-платниками податку на прибуток на витрати	Базою оподаткування є грошове вираження виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), без вирахування витрат підприємства

Єдиний податок сплачується юридичними особами третьої групи, які не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають у

трудових відносинах, не обмежена, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 1167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року.

Таким чином, ТОВ «ВІЗАР ПЛ» є платником єдиного податку на спрощеній системі оподаткування за ставкою 5 %, підприємство не є платником ПДВ. ТОВ «ВІЗАР ПЛ» не має каси, тому здійснює лише безготівкові операції, від суми яких рахується єдиний податок. Облік господарських операцій підприємство здійснює відповідно до чинного законодавства і не порушувало вимоги щодо перебування на спрощеній системі оподаткування. Податкова декларація платника єдиного податку 3 групи (юридичні особи) складається бухгалтером в програмі М.Е.doc та надсилається на адресу контролюючого органу, при цьому отримується повідомлення про отримання звітності, квитанція № 1 та № 2.

3.2. Методика і техніка контролю діяльності малих підприємств

Відповідно до Податкового кодексу України від 02.12.2010 р., податковий контроль – це система заходів, що вживаються контролюючими органами та координуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки, проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи [41].

Податковий контроль здійснюється шляхом:

- ведення обліку платників податків;
- інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності контролюючих органів;

– перевірок та звірок.

Облік платників податків ведеться з метою створення умов для здійснення контролюючими органами контролю за правильністю нарахування, своєчасністю і повнотою сплати податків, нарахованих фінансових санкцій, дотримання податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи. Взяттю на облік або реєстрації в контролюючих органах підлягають всі платники податків.

Для інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності контролюючого органу використовується інформація, що надійшла:

- від платників податків та податкових агентів, зокрема інформація, що міститься в податкових деклараціях, розрахунках, електронних копіях документів з обліку доходів, витрат;

- від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та Національного банку України, зокрема інформація: про об'єкти оподаткування, що надаються або реєструються такими органами, про результати здійснення державного контролю за господарською діяльністю платника податків, інформація звітності, інформація про дозволи, ліцензії, патенти, свідоцтва на право провадження окремих видів діяльності, про експортні та імпорتنі операції платників податків;

- від банків, інших фінансових установ - інформація про наявність та рух коштів на рахунках платника податків, звіти про підзвітні рахунки, подані від фінансових агентів;

- від органів влади інших держав, міжнародних організацій або нерезидентів;

- за наслідками податкового контролю.

Дослідження свідчить, що ТОВ «ВІЗАР ПЛ» відноситься до сумлінних платників податків, оскільки має високий рівень значення фіскальної важливості та більший за середній у галузі рівень сплати податків і зборів. За період діяльності підприємства документальних і фактичних перевірок не було

проведено, але обов'язкові камеральні перевірки проводяться регулярно при прийманні податкової та фінансової звітності підприємства.

3.3. Узагальнення результатів контролю діяльності малих підприємств

Результати перевірок (крім камеральних) оформлюються у формі акта або довідки, які підписуються посадовими особами контролюючого органу та платниками податків або їх законними представниками. У разі встановлення під час перевірки порушень складається акт. Якщо такі порушення відсутні, складається довідка.

Акт (довідка), складений за результатами перевірки та підписаний посадовими особами, які проводили перевірку, надається платнику податків або його законному представнику, який зобов'язаний його підписати.

Строк складення акта (довідки) про результати перевірки не зараховується до строку проведення перевірки (з урахуванням його продовження).

У разі незгоди платника податків з висновками акта такий платник зобов'язаний підписати акт перевірки із зауваженнями, які він має право надати разом з підписаним примірником акта.

За результатами камеральної перевірки податкової звітності у разі встановлення порушень також складається акт у двох примірниках, який підписується посадовими особами органу, які проводили перевірку, і після реєстрації в контролюючому органі вручається або надсилається для підписання протягом трьох робочих днів платнику податків.

Акт (довідка) документальної перевірки складається у двох примірниках, підписується посадовими особами контролюючого органу, які проводили перевірку, та реєструється в контролюючому органі протягом п'яти робочих днів з дня, що настає за днем закінчення установленого для проведення

перевірки строку (для платників податків, які мають філії та перебувають на консолідованій сплаті - протягом 10 робочих днів).

Таким чином, за результатами камеральної перевірки податкової звітності ТОВ «ВІЗАР ПЛ» податковими інспекторами здійснюються записи до останнього розділу податкових декларацій підприємства, податкових повідомлень – рішень досліджуване підприємство не отримувало.

Висновки за розділом 3

Вивчення нормативно-правових актів та спеціальної літератури з питань оподаткування діяльності малих підприємств та контролю за сплатою податків до бюджету дає можливість зробити такі висновки.

1. Мале підприємство має право обрати спрощену або загальну систему оподаткування. На спрощеній системі єдиний податок сплачується юридичними особами третьої групи, які не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають у трудових відносинах, не обмежена, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 1167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного року. Датою отримання доходу є дата надходження коштів платнику єдиного податку у грошовій (готівковій або безготівковій) формі. До суми доходу застосовуються ставки єдиного податку у розмірі: 3 % доходу - у разі сплати ПДВ або 5 % доходу - при включенні ПДВ до складу єдиного податку. ТОВ «ВІЗАР ПЛ» є платником єдиного податку за ставкою 5 %. Звітним періодом для платників єдиного податку третьої групи є календарний квартал.

2. ТОВ «ВІЗАР ПЛ» є платником єдиного податку на спрощеній системі оподаткування за ставкою 5 %, підприємство не є платником ПДВ. Підприємство здійснює лише безготівкові операції, від суми яких рахується єдиний податок. Податкова декларація платника єдиного податку 3 групи (юридичні особи) складається бухгалтером в програмі М.Е.doc та надсилається

на адресу контролюючого органу, при цьому отримується повідомлення про отримання звітності та дві квитанції. Податкова декларація складається наростаючим підсумком з початку року.

3. Загальна система оподаткування передбачає сплату податку на прибуток підприємства. Для обчислення податку на прибуток в обліку відображаються доходи і витрати. При цьому об'єктом оподаткування є прибуток який коригується на податкові різниці. Ставка податку на прибуток становить 18 %. Звітними періодами для обчислення податку на прибуток є календарні: квартал, півріччя, три квартали, рік.

4. Податковий контроль здійснюється шляхом: ведення обліку платників податків; інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності контролюючих органів; перевірок та звірок. Контролюючі органи мають право проводити камеральні, документальні (планові або позапланові; виїзні або невиїзні) та фактичні перевірки.

5. Джерелами контролю податкового обліку та звітності підприємства є: первинні документи, виписки банку, реєстри бухгалтерського обліку підприємства, податкові декларації та розрахунки, уточнені податкові декларації та розрахунки, акти звірки розрахунків із державними контролюючими органами, акти перевірок. Загальним завданням документальної перевірки є встановлення за всіма видами платежів до бюджету правильності розрахунку податків, своєчасності їх перерахування, дослідження причин прострочення платежів, джерел відшкодування пені, суть заходів, що проводилися для попередження чи усунення вказаних порушень.

6. ТОВ «ВІЗАР ПЛ» відноситься до сумлінних платників податків, оскільки має високий рівень значення фіскальної важливості та більший за середній у галузі рівень сплати податків і зборів. За період діяльності підприємства документальних і фактичних перевірок не було проведено, але обов'язкові камеральні перевірки проводяться регулярно при прийманні податкової та фінансової звітності підприємства.

7. Результати перевірок (крім камеральних) оформлюються у формі акта або довідки, які підписуються посадовими особами контролюючого органу та платниками податків або їх законними представниками. У разі встановлення під час перевірки порушень складається акт. Якщо такі порушення відсутні, складається довідка. За результатами камеральної перевірки податкової звітності ТОВ «ВІЗАР ПЛ» податковими інспекторами здійснюються записи до останнього розділу податкових декларацій підприємства, податкових повідомлень – рішень досліджуване підприємство не отримувало.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабинець М. М. Термінологічний словник для студентів економічних спеціальностей / М. М. Бабинець. – Київ: Центр учб. л-ри, 2016. – 216 с.
2. Байдибекова С.К. Проблеми і ефекти від впровадження автоматизованих інформаційних систем [Електронний ресурс] / С.К. Байдибекова. – Режим доступу:: <http://vestnik.ua.ru/en/issue/2013/02/16/>.
3. Білик Т.О. Мале підприємництво: розвиток та прибутковість / Т.О. Білик // Формування ринкових відносин в Україні. – 2014. – № 10. – С. 78–84.
4. Білорус О.Г. Фінансові та грошово-кредитні чинники інвестиційно-інноваційного розвитку малого та середнього бізнесу / О.Г. Білоус // Банківська справа. – 2014. – № 1. – С. 14–18.
5. Бразілій Н.М. Особливості впровадження комп'ютерних бухгалтерських програм на підприємстві в сучасних умовах господарювання / Н.М. Бразілій, Ю.М. Крот // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2018. – Вип. 22. – С. 900–904.
6. Бузак Н. І. Актуальні аспекти організації обліку суб'єктів малого підприємства / Н. І. Бузак // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2013. – Вип. 2. – С. 3-14.
7. Бухгалтерський облік і аудит: термінологічний словник: українсько-російсько-англо-азербайджанський; русско-украинско-англо-азербайджанский; English-Ukrainian-Russian-Azerbaijani : навч. посібник / Ю. А. Верига, О. В. Карпенко, В. Л. Іщенко, Я. К. Алхасов, Т.В. Гладких, А. Ж. Пшенична, Н. О. Кулявець. – Київ : Центр учб. л-ри, 2015. – 368 с.
8. Верига Ю. А. Фінансово-господарський контроль [Електронний ресурс]: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення навчальної дисципліни студентами напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит» / спеціальності 071 «Облік і оподаткування» освітньої програми «Облік і аудит» ступеня бакалавра ПУЕТ / Ю.А. Верига, А.Ж. Пшенична, Г.О. Соболев. –

Полтава: ПУЕТ, 2017. – Те саме [Електронний ресурс]. – Режим доступу: локальна мережа ПУЕТ.

9. Валькова Н.В. Переваги та недоліки впровадження автоматизованої системи ведення обліку в Україні [Електронний ресурс] / Н.В. Валькова, А.Ю. Данілкова. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/index.php/uk/economy/accounting-andauditing/3196-valkova-hb-danlkova-alo>.

10. Волощук Н.Ю. Теоретичні підходи до дослідження сутності категорії малого підприємництва / Н.Ю. Волощук // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер.: Економіка. – 2015. – Вип. 2 (2). – С. 13–17.

11. Впровадження бухгалтерської програми 1С [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://flsamara.ru/1chtml/1c-introduction/vnedrenie1c.html>.

12. Гетьман О.О. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 488 с.

13. Гоголь Т. Спрощена форма організації бухгалтерського обліку для підприємств малого бізнесу (не платників ПДВ) без застосування подвійного запису / Т. Гоголь // Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. – №11. – С. 3 – 17.

14. Горбенко К.О. Особливості формування облікової системи малих підприємств / К.О. Горбенко // збірник наукових статей магістрів 2020 р. – Полтава: ПУЕТ, 2021 р.

15. Господарський кодекс України: Закон України 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

16. Давидовська Г. І. Сучасний стан малого підприємництва в Україні. Модернізація економіки України: основні тенденції та проблеми: монографія / за наук. ред. канд. екон. наук, доц. Н. Є. Кульчицької. – Чортків: ТНЕУ, 2020. – С. 32-42.

17. Дмитренко І. М. Аудит (за міжнародними стандартами): навч. посібник / І.М. Дмитренко. – Київ: Кондор, 2015. – 398 с.

18. Електронний репозитарій ПУЕТ

<http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/2767>.

19. Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua>.

20. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу: <http://kmu.gov.ua>.

21. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua>.

22. Офіційний сайт Державної податкової служби України. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua>.

23. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

24. Сайт для бухгалтерів – Бухгалтер 911. – Режим доступу: <https://buhgalter911.com>.

25. Сайт для бухгалтерів – Дебет-Кредит. – Режим доступу: <https://dtkt.com.ua>

Роботу виконала _____
« ____ » _____ 2021 р.

Горбенко К.О.